

Marktconsultatiedocument Grasconversie

Projectgegevens

Versie : 1.8
Datum : 19 mei 2020
Projectleider : M.A.M. Götz
Contactpersoon : J. Ijzerman
Kenmerk : AT/2020/13

Deze leidraad is zorgvuldig opgesteld. Desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet worden uitgesloten. RWS aanvaard geen aansprakelijkheid die verband houdt met dit document. Dit geldt ook bij directe of indirecte schade ontstaan door toepassing van dit document. Aan dit achtergronddocument kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoud

Voorwoord	3
I Inleiding	4
1.1 Inkoopstrategie Rijksoverheid t.a.v. circulariteit	5
1.2 Transitie naar een circulaire economie met gras	5
1.3 De rol van Rijkswaterstaat	6
II Doel en scope	7
2.1 Doel van de marktconsultatie	7
2.2 Scope van het aanbestedingsvoornemen	7
III Specificaties	8
3.1 Opslag & voorbereiding	8
3.2 Eindbewerking	9
3.3 Kwaliteitscontrole	11
3.4 Marktprognose 2021-2025	12
3.5 Subsidiemogelijkheden & fiscale voorzieningen	13
3.5.1 Subsidie	13
3.5.2 Fiscale voorzieningen	13
3.6 Contractvormen	14
IV Vervolg van het proces	15

Voorwoord

Nederland staat aan de vooravond van de transitie naar een volledig circulaire economie. Een circulaire economie is een manier om wereldwijd grondstofverbruik en afvalproductie terug te dringen. Het draait bij grondstofgebruik dan met name om fossiele grondstoffen en minerale delfstoffen. Daarmee draagt een circulaire economie bij aan de integrale duurzaamheidsopgave waar we voor staan: het tegengaan van klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en overbelasting van natuurlijke hulpbronnen. Dit vraagt een wijziging van onze huidige economische en maatschappelijke systemen, die overwegend gebaseerd zijn op een lineaire economie.

Nederland heeft als circulaire ambitie om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken. De ambitie voor 2050 is om de economie volledig circulair te hebben georganiseerd. Deze ambities zijn geformuleerd in het Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>). Het kabinet heeft 3 doelstellingen geformuleerd om de Nederlandse economie zo snel mogelijk circulair te maken:

- Bestaande productieprocessen maken efficiënter gebruik van grondstoffen, zodat er minder grondstoffen nodig zijn.
- Wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen zoals biomassa, dat is grondstof uit planten, bomen en voedselresten. Dit maakt Nederland minder afhankelijk van fossiele bronnen en het is beter voor het milieu.
- Nieuwe productiemethodes ontwikkelen en nieuwe producten circulair ontwerpen.

Rijkswaterstaat (hierna te noemen RWS) is een van de drie overheidsorganen die hierin een voortrekkersrol dient te vervullen. Teneinde de circulaire doelstellingen voor hoogwaardige vormen van benutting van (berm)gras te verwezenlijken, zijn de afgelopen twee jaar met diverse marktpartijen in binnen- en buitenland proefnemingen gedaan. Deze hebben ertoe geleid dat een aantal grasproducten is ontwikkeld waarvoor interessante afzetkanalen zijn aangeboord. Tevens is duidelijk geworden welke conversietechnieken daarvoor nodig zijn en hoe de keten van onderhoud tot product vormgegeven moet worden om succesvol te kunnen zijn. Anders gezegd: grasproducten staan op het punt uit de wieg te kruipen.

Het moment is aangebroken om nieuwe handelsketens te organiseren en te installeren. Hierin dienen behalve vragende en toeleverende partijen ook verwerkers en producenten vertegenwoordigd te zijn. RWS wil hierin, als grote overheidspartij, een voortrekkersrol nemen. Naarmate de markt voor grasproducten volwassen wordt en op eigen benen kan gaan staan, zal RWS zich geleidelijk uit haar rol als aanjager terugtrekken.

Onze contractpartners vormen een onmisbare schakel in deze nieuwe handelsketens. Bij het organiseren van grasketens zal RWS zich steeds minder 'ontdoen' van het maaisel. Daar waar de huidige prestatiecontracten qua verantwoordelijkheid eindigen bij de afvoer van het (berm)gras, zullen nu nieuwe (vervolg)stappen als opslag & voorbereiding tot halffabricaat onderdeel van de partnerrelatie worden. Ook zal de daaropvolgende conversie tot eindfabricaat (gras als gereede grondstof) worden georganiseerd. Hiertoe overweegt RWS een tweetal aanbestedingstrajecten in gang te zetten. Deze worden alsdan voorafgegaan door een marktconsultatie. Tijdens de marktconsultatie zal RWS toelichten welke ambitie voorligt om de grasketen in te richten en hoe opslag & (voor)bewerking ingebed gaan worden in de prestatiecontracten. In dit verband nodigen wij zowel onze opdrachtnemers als marktpartijen die dit (nog) niet zijn uitdrukkelijk uit om met ons mee te denken.

Het voorliggende document verschaft achtergrondinformatie omtrent het voornemen om tot vorengenoemde aanbestedingen te komen en de specificaties die horen bij de beide uitvragen. De complexiteit van dit nieuwe traject zorgt ervoor dat standaardprocedures, -eisen en -criteria voor dit type diensten wellicht minder geschikt zijn. Daarom hebben wij een aantal vragen aan de markt en nodigen wij u nadrukkelijk uit deze vragen te beantwoorden. Dit kan anoniem en kunt u online te doen via <https://sway.office.com/FWMrlU7wl6j155fE?ref=Link>. Elke set vragen wordt steeds voorafgegaan door een kort filmpje waarin wij onze gedachten en vragen toelichten. Op vrijdag 29 mei a.s. volgt een online verdiepingssessie via Skype. Om daaraan deel te kunnen nemen dient u een verzoek in te dienen in het tabblad berichten in TenderNed. U ontvangt dan op 28 mei a.s. een Skype-uitnodiging op het opgegeven email adres. Om deel te kunnen nemen aan de verdiepingssessie hoeft u niet noodzakelijkerwijs de vragen te hebben beantwoord en ingezonden.

I Inleiding

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet waar we met (berm)gras respectievelijk -maaisel heengaan en waarom. Tevens wordt de rol van RWS hierin nader toegelicht.

1.1 Inkoopstrategie Rijksoverheid t.a.v. circulariteit

Het Kabinet heeft op 28 oktober 2019 in een brief aan de Tweede Kamer haar nieuwe inkoopbeleid gepresenteerd (raadpleeg <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/10/28/inkopen-met-impact>). In grote lijnen komt de inkoopstrategie hierop neer:

De thema's waarlangs tenders zullen lopen en die een belangrijk gewicht gaan innemen in de gunning zijn:

1. a) Klimaat
b) Circulariteit en grondstoffengebruik;
c) Arbeidsparticipatie (social return);
d) Duurzame internationale productieketens (sociale voorwaarden: arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu);
e) Innovatie
2. Klimaatneutraal & circulair inkopen
Rijksinkoop zal zich richten op o.a. een halvering van het verbruik van primaire grondstoffen in 2030. Dit betekent dat inkoop van secundaire & tertiaire grondstoffen (rest- en afvalstromen) en producten die hieruit zijn vervaardigd prioriteit krijgt.
3. Maatschappelijke impact
Bij alle aanbestedingen die lopen via het categoriemanagement van het Rijk, wordt de gunning voor minimaal 50% op maatschappelijke impact gebaseerd.

(De thema's a t/m e hierboven dragen samen bij aan de maatschappelijke impact, oftewel: 'value for tax payers money')

Er zijn 8 high impact productgroepen aangewezen, waaronder GWW.

'Circulair' houdt ook in dat kringlopen zo klein mogelijk worden gehouden: 'lokaal & regionaal waar dat kan, mondiaal waar dat moet' (Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023), waar ook 'afval = grondstof' onder valt. Vanuit dat oogpunt zal RWS de komende jaren een grotere rol in deze inkoopprocessen van het Rijk gaan spelen, aangezien zij vanuit haar areaal overal in Nederland lokaal geoogste grondstoffen (hout, gras, riet) via haar contractpartners aan marktpartijen kan leveren, waarnaar in tenders zal worden gevraagd.

1.2 Transitie naar een circulaire economie met gras

Het centrale uitgangspunt van het Kabinet dat het gebruik van fossiele grondstoffen en minerale delfstoffen zoveel mogelijk moet worden vervangen door hernieuwbare materialen (zoals biomassa) schept enorme kansen voor de valorisatie van berm- en uiterwaardengras. Zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant gaan de ontwikkelingen inmiddels de goede kant op. Het Rijk heeft hier zowel als leverancier van gras als afnemer van producten die hieruit of hiermee zijn vervaardigd een vooraanstaande rol (zie § 1.3). De markt is ter zake eveneens in beweging gekomen. Samen met producenten van beton, composiet en papier & karton zijn de afgelopen jaren materialen vervaardigd die qua functionaliteit gelijkwaardig zijn aan de traditionele producten én

een gelijke of betere milieupformance te zien geven. Gras heeft daarmee voor enkele outlets een positieve economische waarde verkregen. En een betere milieupformance leidt dikwijls tot een betere positie van aanbiedende marktpartijen in tenders.

1.3 De rol van Rijkswaterstaat

RWS is niet slechts aanbieder c.q. leverancier van gras, zij is daarnaast ook zelf inkoper van 'grasproducten' en aanjager van dergelijke producten binnen de Rijksoverheid. Dat laatste aspect is vaak wat onderbelicht gebleven. Als een van de drie 's-Rijks aanjagers voor de transitie in een (innovatieve) circulaire richting onderhoudt RWS nauw contact met inkopers van andere delen van de Rijksoverheid (ministeries e.a. rijksorganen). Via dergelijke contacten kan experimenteerruimte voor nieuwe grasproducten worden gecreëerd, zowel voor de binnen- als de buitenruimte. Ook worden nieuwe grasapplicaties onder de aandacht van de categoriemanagers van de Rijksoverheid gebracht, zodat zij deze kunnen meenemen in hun inkoopprocessen. Enkele recente voorbeelden van geslaagde interventies van RWS ter zake zijn:

- a. Inkoop van graspapier door de Rijksdrukker, samen met private marktpartijen (afnemers).
- b. Inkoop van betonplaten met gras als cementvervanger (vulstof) voor verzorgingsplaatsen.
- c. Deelname aan ontwikkeltraject grascomposiet, samen met private marktpartijen (afnemers).

Deze voorbeelden laten zien dat gras – mits op een juiste wijze gemaaid en geprepareerd – een volwaardige vervangende grondstof kan zijn voor 'fossiel' en 'mineraal'. Gezamenlijke ontwikkel- en inkoopstrategieën met producenten van materialen zorgen voor orderportefeuilles die goed gevuld zijn en tot een aantrekkelijke, concurrerende prijs van grasmaterialen en dito producten leiden.

VRAAG

1.3.1 In welke grondstof-, conversie- en/of handelsketen(s) participeert uw onderneming reeds?

II Doel en scope

2.1 Doel van de marktconsultatie

Het doel van deze marktconsultatie is drieledig:

- a. Het informeren van de markt (w.o. onze opdrachtnemers) omtrent de stand van zaken omtrent:
 - 1) de stand van zaken t.a.v. de conversie & valorisatie van (berm)gras voor allerlei applicaties;
 - 2) de belangrijkste kwantitatieve en kwalitatieve specificaties die hierbij een rol spelen;
 - 2) de ambitie van RWS om hier 'business as usual' van te maken.
- b. Consultatie van de markt omtrent contractvormen en -procedures.
- c. Gedachtewisseling over de rol- en risicoverdeling RWS-opdrachtnemer, alsmede de vraag omtrent de duur van de rolverdeling (tijdelijk versus structureel).

De marktconsultatie dient er in belangrijke mate aan bij te dragen dat de uitvragen die RWS voornemens is te doen goed aansluiten op de wensen, verlangens en mogelijkheden van de markt. Andersom dienen marktpartijen voldoende te zijn ingelicht over de perspectieven die de maakindustrie voor grasproducten nu en in de naaste toekomst biedt.

De integrale handelsketen die RWS voor zich ziet, is opgebouwd uit de volgende schakels:

Spoor 0: maaien & afvoeren ---> Spoor 1A: opslag & voorbewerking ---> Spoor 1B: opslag & eindbewerking
---> Spoor 2A: opslag in kuilen ---> Spoor 2B: transport naar vergister

2.2 Scope van het aanbestedingsvoornemen

De reikwijdte en begrenzing van deze marktconsultatie betreft:

1. Het voornemen bestaat om een tweetal aanbestedingen uit te schrijven (t.w. een voor de sporen 1A + 2A + 2B en een voor Spoor 1B) en deze in beginsel niet te beperken tot de huidige opdrachtnemers van RWS. De consultatie moet uitwijzen of voldoende belangstelling voor inschrijving aanwezig is.
2. Er zal bij voldoende gekwalificeerde belangstelling aldus sprake zijn van een tweetal tendertrajecten:
 - a. Opslag van kwalitatief geschikt c.q. deugdelijk (gras)maaisel in kuilen + t.z.t. transport hiervan (2A + 2B) respectievelijk overdekte opslag van een ander deel van het (gras)maaisel in balen + verwerking van dit maaisel tot een halffabricaat annex opslag hiervan (1A) + t.z.t. transport van het halffabricaat naar de eindbewerkingslocatie.
 - b. Conversie respectievelijk opslag van vorenbedoeld halffabricaat tot kwalitatief geschikte c.q. deugdelijke eindfabricaten c.q. gerede grondstoffen voor grasproducten (1B).
3. Informatie omtrent een of meerdere voor de markt aanvaardbare, geschikte contractvormen en -procedures.

VRAGEN

- 2.2.1 Dient de voorgenomen aanbesteding onder 2.a hierboven in uw ogen verder opgeknipt te worden?
- 2.2.2 Wij denken aan het uitzetten van de voorgenomen aanbesteding onder 2.a hierboven in maximaal 4 geografische percelen (b.v. noord, oost, midden/west, zuid). Hoe kijkt u daar tegenaan?
- 2.2.3 Kunt u zich vinden in de gedachtegang om onder 2.a per inschrijver slechts één perceel toe te wijzen?

III Specificaties

De vraagspecificaties zijn opgedeeld naar enerzijds activiteiten die betrekking hebben op de opslag en het inkuilen, respectievelijk de voorbereiding van het gras tot standaard halffabrikaat (§ 3.1) en anderzijds naar activiteiten die tot doel hebben dit halffabrikaat om te zetten naar eindfabricaten (fijne en ultrafijne grasvezels middels nabewerking of conversie) die als grondstof moeten dienen voor de beoogde vezeltoepassingen (§ 3.2). De verwerkings- annex handelsketen is vraaggestuurd, d.w.z. wordt aangestuurd door de eindafnemer c.q. -gebruiker (exploitant vergistingsinstallatie resp. producent grasartikelen). Onder paragraaf 3.1 staan de bewerkingen dan ook in omgekeerde volgorde, dat wil zeggen ingestoken vanaf de vraag- c.q. afzetkant.

3.1 Opslag & voorbereiding

De wijze van opslag en voorbereiding is van invloed op de wijze van maaien c.q. oogsten. Sterker, de generieke, uniforme voorbereiding voor in beginsel alle nabewerkingen en toepassingen bepaalt in sterke mate wanneer en hoe er gemaaid gaat worden.

In omgekeerde volgorde moet het ketenproces aan de volgende voorwaarden voldoen:

A. Opslag van halffabrikaat 1A

- open, maar afsluitbare big bags van 1 m³ op pallets in stellingen;
- onder overkapping;
- natuurlijke ventilatie, lage relatieve luchtvochtigheid (max. 30%) in opslagplaats;

B. Vorbewerking: productie van halffabrikaat 1A

Input : ronde of vierkante balen, onverpakt, opgebonden met natuurvezels (manilla, sisal, hennep, katoen, jute, linnen e.d.);
: ≤ 5% vervuiling (blik, kunststoffen e.a. stoorstoffen);
: ≥ 80% droge stof.

Output : graslengte ≤10≥2 cm;
: ≤ 5% vervuiling (metaal, aluminium, kunststoffen e.a. stoorstoffen);
: ≥ 88% droge stof.

C. Opslag van maaisel

1A - ronde of vierkante balen, onverpakt, opgebonden met natuurvezels (manilla, sisal, hennep, katoen, jute, linnen e.d.), doorluchtbaar (d.w.z. vrij van broeirisico) gestapeld waarvan onderste rij op pallets;
- onder overkapping;
- natuurlijke ventilatie, lage relatieve luchtvochtigheid (max. 30%) in opslagplaats.

2A - opslag van gras in een af te dekken kuil;
- op een vocht ondoorlatende vloer (beton) in een sleufsilos;
- gras goed aandrukken ter bevordering van optimale conservering;
- volledige luchtafsluiting door graskuil strak af te dekken met plastic, kuilkleden en gewichten.

D. Maaien

Onderscheid moet worden gemaakt tussen de eerste 1 à 1,5 meter vanaf het wegdek en de grasstrook op grotere afstand. De eerste 1 à 1,5 meter-strook is doorgaans dermate vervuild met metaal en kunststof dat de kans op afkeur als eindfabricaat groot is. Om die reden dient dit maaisel niet ingenomen te worden. Het aandeel zand/klei moet zéér klein zijn; het zogeheten 'zandhappen' leidt gegarandeerd tot slijtage aan conversie-apparatuur, zo goed als zeker tot een hoog asgehalte van het eindfabricaat, zo niet tot afkeur van het halffabricaat.

Op een gunstig moment maaien – d.w.z. in een droogteperiode – verhoogt de vezelkwaliteit en verlaagt het vochtgehalte waardoor de voorbewerking sneller en kostenefficiënter kan plaatsvinden. Voor kuilgras geldt dat met name de vroege, kruidenrijke voorjaarsnede geschikt is voor energieconversie. Om een bruikbare grasvezel te verkrijgen voor materiaaltoepassingen, is daarentegen de late (kruidenarme) voorjaarsnede en de vroege najaarsnede van het (berm)gras geschikt.

3.2 Eindbewerking

De nabewerking van het halffabricaat (1A) is vanuit de meest kritische fase waarin de hoogste kwaliteitseisen aan de eindfabricaten – de gerede grondstoffen voor materiaaltoepassingen – worden gesteld.

Hieronder worden in grote lijnen de belangrijkste specificaties van de output genoemd:

Output m.b.t. 1B:

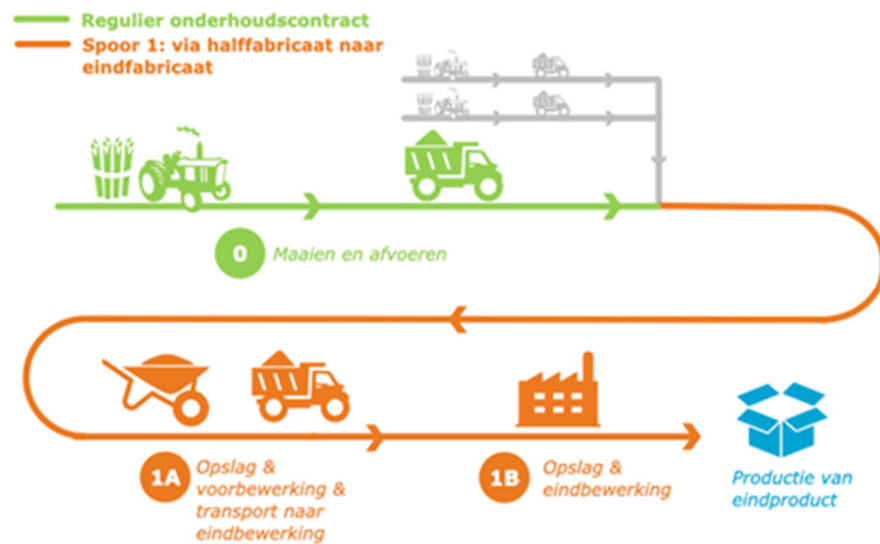
- variabele vezellengtes van enerzijds 1-2 cm en anderzijds <1 mm (tot aan 0,2-0,4 mm) in strikt homogene monostromen;
- afwijkende vezellengtes: max. 8% (volume);
- $\leq 5\%$ vervuiling (metaal, aluminium, kunststoffen e.a. stoorstoffen);
- asgehalte max. 6%;
- vochtgehalte $\leq 11\%$.

De opslag van de gerede grasvezels (1B) luistert i.v.m. de conservering bijzonder nauw. De belangrijkste eisen die daaraan gesteld worden zijn:

- recyclebare papieren, afsluitbare 25 kg. zakken op pallets in stellingen;
- onder overkapping;
- natuurlijke ventilatie, lage relatieve luchtvochtigheid (max. 30%) in opslagplaats.

De productie van variabele vezellengtes met een range tussen 0,2 mm en 1 cm is vermoedelijk niet kosteneffectief en efficiënt met één enkele installatie te realiseren. Waar vezellengtes groter dan 0,5 cm met een betrekkelijk eenvoudige hamermolen zijn te verkrijgen, zullen grasdeeltjes kleiner dan 0,5 cm via een centrifugale techniek verkregen moeten worden. De belangrijkste (laatste) schakel in het productieproces van ruw maaisel naar eindfabricaat is de trommel- of bandzeef; het zeefproces bepaalt uiteindelijk de homogeniteit van de output. In zoverre is de zeeffase tevens de meest kritische, die daarmee bepalend is voor het technisch en financieel rendement van het gehele conversieproces vanaf het maaien.

Figuur 1 Schematische weergave van Spoor 1 (vezelspoor)

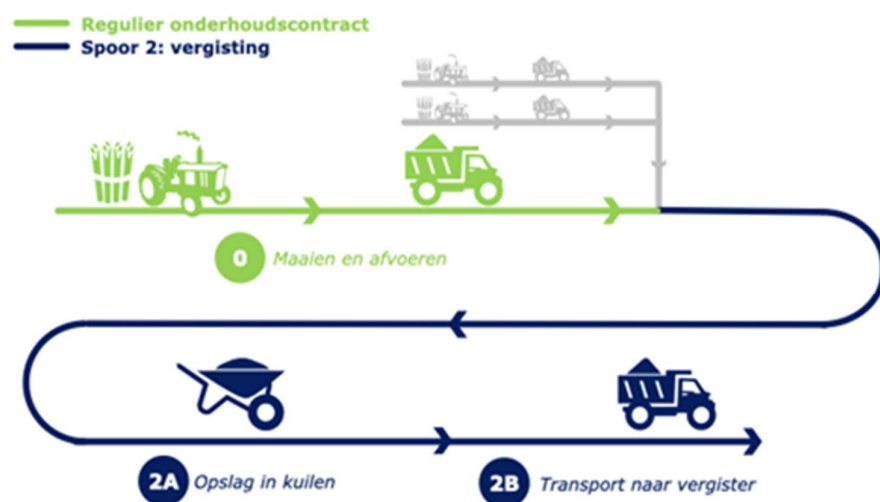

Ook de output van het kuilgras moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen, wil de exploitant van de vergister er mee uit de voeten kunnen:

Output m.b.t. 2A:

- goed gefermenteerd grasmateriaal met $\text{pH} < 5,0$;
- vrij van schimmels en boterzuur;
- grasstengellengtes: max. 20 cm;
- $\leq 5\%$ vervuiling (metaal, aluminium, kunststoffen e.a. stoorstoffen).

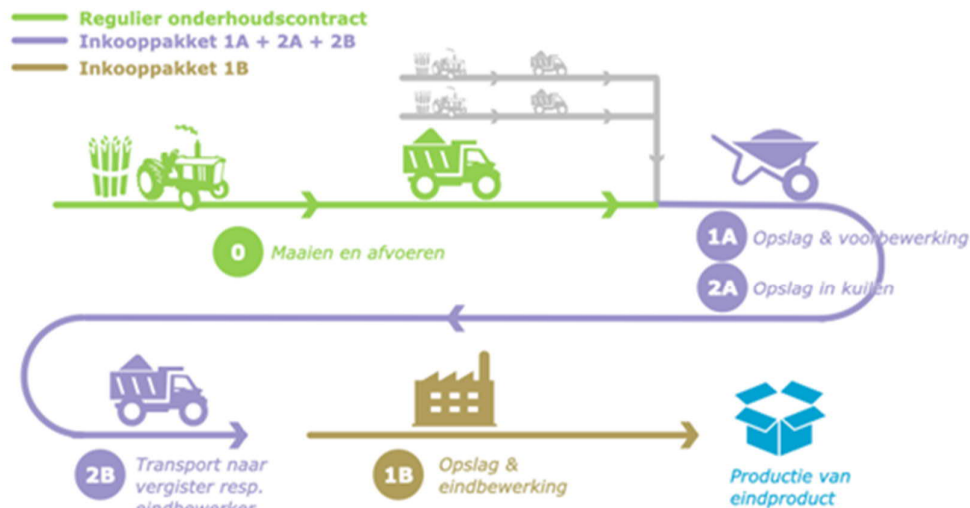
Figuur 2 Schematische weergave van Spoor 2 (energiespoor)

Hieronder staat in figuur 3 het aanbestedingsvoornemen t.a.v. beide sporen integraal verbeeld:

- opslag & voorbereiding van gras t.b.v. het vezelspoor (1A) + opslag van gras t.b.v. het energiespoor (2A) + het transport van beide naar eindbewerker (1B) respectievelijk vergistingsinstallatie(s);
- eindbewerking van het halffabricaat (1A) tot diverse vezellengtes.

Figuur 3 Schematische weergave van de sporen (1A+1B: vezelspoor / 2A+2B energiespoor)

3.3 Kwaliteitscontrole

Uit het voorgaande valt op te maken dat met name op Spoor 1 de afhankelijkheden van de ketenpartners (schakels) groot is. De maakindustrie vraagt om leveringszekerheid, alsmede om een constante kwaliteit grasvezels qua fysieke vervuiling en microbiologische en chemische verontreinigingen. De exploitant van Spoor 1 kan dit alleen garanderen wanneer de voorgaande schakels periodieke kwaliteitscontroles uitvoeren op het materiaal dat zij geacht worden te leveren. Dit vergt bindende afspraken tussen leverancier (van maaisel respectievelijk halffabricaat) en afnemer. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de in- en uitgangscntrole op het kuilgras.

VRAGEN

- 3.2.1 Bent u bekend of vertrouwd met (het werken met) een hamermolen voor het malen van gras tot een lengte van 1-2 cm?
- 3.2.2 Bent u bekend of vertrouwd met (het werken met) een centrifugetechniek voor het verkleinen en gelijktijdig drogen van gras tot ultrafijne vezels van 0,2-0,8 mm?
- 3.2.3 Zijn u andere dan centrifugale technieken bekend die eenzelfde output (0,2-0,8 mm) geven?
- 3.2.4 In hoeverre passen de gevraagde activiteiten (1A, 1B en 2A) op dit moment in uw huidige bedrijfsvoering qua ervaring en expertise, voorzieningen en vergunningsruimte?
- 3.3.5 Hoe staat u tegenover een kettingbeding, waardoor de schakels in de verwerkingsketen qua verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid m.b.t. leveringszekerheid, kwaliteit en kwantiteit met elkaar verbonden worden?
- 3.3.6 Leent de verwerkingsketen 1A/1B zich voor een bonus/malus regeling? Zie ook vraag 3.3.5.

3.4 Marktprognose 2021-2025

Hieronder is de marktprognose voor grasvezels schematisch weergegeven, aangevuld met het deel dat RWS verwacht rechtstreeks af te nemen.

Tabel 1 Geprognostiseerde marktomvang fijne & ultrafijne grasvezels in ton per jaar met RWS-aandeel

Grasvezel (mm)	2021	% RWS	2022	% RWS	2023	% RWS	2024	% RWS	2025	% RWS
≤ 0,8	295	91	620	82	1.440	75	2.970	66	5.950	58
10-20	350	6	925	16	2.300	27	8.100	38	18.100	53

RWS treedt in beginsel op als afnemer van de grasvezels die uit het door of namens haar in de onderwerpelijke handelsketen aangeleverde grasmaaisel zijn geproduceerd tot een maximum dat contractueel zal zijn vastgelegd. Hiertoe vervult zij tot in 2025 een makelaarsrol tussen de exploitant van Spoor 1B en de maakindustrie (eindafnemers in o.a. de sectoren papier & karton, beton en composieten), al zal zij deze rol met het volwassen worden van de handelsketen(s) geleidelijk afbouwen en aan de markt overlaten. In 2025 treedt RWS in dit scenario nog slechts op als opdrachtgever van het maaiwerk. In de afzet van het resterende deel aan grasvezels laat RWS de exploitant in de vijfjarige overgangperiode geheel vrij. In beginsel levert RWS aan het begin van de keten (input Spoor 1A) de hoeveelheid maaisel af die nodig is om de benodigde hoeveelheid grasvezels aan het einde van de keten (output Spoor 1B) te verkrijgen.

Ook t.a.v. kuilgras wordt de formule gehanteerd dat RWS niet meer (berm)gras laat opslaan dan zij zelf aan de (energie)markt kan leveren.

Bovenstaande marktprognose leidt tot de volgende voorziene opslagbehoeften aan de zijde van RWS:

- Spoor 1A – verdeling over 3-4 (geografische) percelen
Opslag balen: van 361 ton/ca. 700 balen in 2021 naar 16.300/ca. 32.000 balen in 2025.
Opslag big bags halffabricaat: van 3.600 m³ in 2021 naar 162.000 m³ in 2025.
- Spoor 1B – 1 verwerkingslocatie
Opslag big bags halffabricaat: van 3.600 m³ in 2021 naar 162.000 m³ in 2025.
Opslag 25 kg zakken eindfabricaat: van 11.700 in 2021 naar 518.000 in 2025.
- Spoor 2A – verdeling over 3-4 (geografische) percelen
Opslag kuilgras: van 14 kton in 2021 via 35 kton in 2023 terug naar 20 kton in 2025.

De wijze waarop RWS haar makelaarsrol aan het eind van de keten zou kunnen invullen, kent diverse denkrichtingen t.a.v. Spoor 1B:

- a. inkopen van 'draaiuren' van de eindconversie-installatie;
- b. verlenen van afnamegaranties voor de grasvezels;
- c. huren/leasen van de installatie voor een vaste periode;
- d. mee-investeren in de aanschaf van de eindconversie-installatie tegen een gereduceerde vezelprijs;
- e. aankoop van de installatie en wederverhuur of lease aan een derde-exploitant.

Deelnemers aan de Marktconsultatie worden uitgedaagd gemotiveerd hun voorkeur(en) ter zake kenbaar te maken.

VRAGEN

- 3.4.1 Hoe beoordeelt u tabel 1?
- 3.4.2 Bieden de percentages grasvezel die RWS over de jaren heen zal afnemen uw onderneming voldoende zekerheid om als exploitant van Spoor 1B op te treden?
- 3.4.3 Hoe beoordeelt u de overgangsperiode van 5 jaar (2021-2025), waarin RWS zich als makelaar (intermediair) tussen de exploitant van Spoor 1B en de maakindustrie manifesteert?
- 3.4.4 Zou vorengenoemde overgangsperiode korter of langer moeten duren, en waarom?
- 3.4.5 Welke denkrichting t.a.v. de makelaarsrol van RWS spreekt u het meest aan, en waarom?
- 3.4.6 Mist u een – voor uw onderneming aantrekkelijke – denkrichting? Zo ja, welke is dat?

3.5 Subsidiemogelijkheden & fiscale voorzieningen

Uit een eerste oriëntatie is gebleken dat de nabewerking van het halffabricaat (Spoor 1B) een innovatieve centrifugetechnologie vergt, die op dit moment niet in ons land operationeel is. Naar het zich laat aanzien zal de investering in een dergelijke grasconversie-installatie een investeringsbedrag vergen van ca. € 1,2 mln. Gegeven het innovatieve karakter van een dergelijke installatie alsmede het ontbreken ervan in ons land, zou – mede op grond van een voorlopige, voorzichtige beschouwing van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) – een investering in vorenbedoelde installatie voorwaardelijk tot de volgende subsidiemogelijkheden en fiscale voordelen kunnen leiden.

3.5.1 Subsidie

A-Nationaal	. Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+) sub: 'Recycling van afval dat door andere ondernemingen is geproduceerd'.
https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/demonstratie-energie-en-klimaatinnovatie-dei-2020
. Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VKI) sub 'maatregelen voor recycling of hergebruik van afval'.
https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/klimaatinvesteringen-industrie
B-Europees	Horizon 2020 – Biobased Industries Joint Undertaking: Call for Proposals m.b.t. de overgang van een fossiel naar een duurzame, biogebaseerde economie en de behoefte aan circulariteit & industriële transformatie.
https://www.bbi-europe.eu/participate/call-proposals-2020
LIFE sub Milieu ad. circulaire economie of ad. hulpbronnengebruik.
https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/life

Opgemerkt moet worden dat subsidies in de regel niet stapelbaar zijn. Dit is voor wat betreft bovenstaande regelingen na te vragen bij RVO (<https://www.rvo.nl/over-ons/contact>).

3.5.2 Fiscale voorzieningen

Met de gecombineerde regelingen Milieu-investeringsaftrek (MIA) en Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil) kunnen investeringen in innovatieve biomassaconversietechnieken als volgt profiteren van fiscale aftrek:

- i met de MIA profiteert de ondernemer van een investeringsaftrek die kan oplopen tot 36% van het

investeringsbedrag; deze aftrek komt bovenop de gebruikelijke investeringsaftrek;

ii met de Vamil kan de ondernemer 75% van de investeringskosten afschrijven; dat kan op een tijdstip dat hij of zij zelf bepaalt en levert een liquiditeit- en rentevoordeel op.

De nabewerking van het gras-halffabricaat tot een gerede grondstof die grondstoffen van fossiele of minerale aard kunnen vervangen, lijkt onder categorie F 1100 van de Milieulijst 2020 te vallen: 'Productieapparatuur voor producten op basis van biomassa' (fiscale aftrek MIA 36%, idem Vamil 75%).

Raadpleeg: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/mia-vamil>.

De Milieulijst 2020 is hier te downloaden: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/mia-vamil/milieulijst-miavamil/milieulijst-miavamil-algemene-informatie>

3.6 Contractvormen

Voor de diverse sporen zijn diverse contractvormen denkbaar. De meest voor de hand liggende zijn:

- . Spoor 1A a) reguliere opdrachtovereenkomst met brengvoorziening voor het halffabricaat, verdeeld over diverse geografische percelen (regio's) o.b.v. geschiktheidseisen, kwaliteitscriteria en prijs.
- . Spoor 1B b) concessieovereenkomst voor 3-5 jaar (1 exploitant) o.b.v. investeringsvermogen, geschiktheidseisen, kwaliteitscriteria, uitsluitingsgronden en prijs;
c) innovatiepartnerschap voor maximaal 3 jaar o.b.v. idem (zie b);
d) innovatiepartnerschap voor maximaal 3 jaar o.b.v. idem (zie b), gevolgd door een concessieovereenkomst van maximaal 2 jaar.
- . Spoor 2A e) reguliere opdrachtovereenkomst met brengvoorziening voor het kuilgras o.b.v. geschiktheidseisen, kwaliteitscriteria en prijs.
- . Spoor 2B f) reguliere opdrachtovereenkomst o.b.v. idem (zie e).

Welke contractvorm het beste bij welke dienst past, en welke aanbestedingsprocedure daarvoor wordt gekozen, is van veel factoren afhankelijk waarop nu nog (te) weinig zicht is.

VRAGEN

- 3.6.1 Mist u bij een bepaald spoor een contractvorm die uw voorkeur heeft? Zo ja, welke?
- 3.6.2 Welke contractvorm bij Spoor 1B heeft uw voorkeur, en waarom?
- 3.6.3 Welke voor- of nadelen ziet u aan Spoor 1B in geval van een concessieovereenkomst?
- 3.6.4 Wordt met een contracttermijn van 3-5 jaar voor Spoor 1B voldoende aangesloten bij de voor de uitvoering van de grasconversie benodigde investeringen en verdienmodellen?
- 3.6.5 Welke zijn in uw ogen de belangrijkste gunningscriteria voor Spoor 1B?

IV Vervolg van het proces

Na afloop van de Marktconsultatie volgt een (geanonimiseerde) samenvatting (kort verslag) dat op TenderNed zal worden gepubliceerd. Na de publicatiedatum hiervan hebben marktpartijen – niet beperkt tot de deelnemers aan deze consultatie – gedurende 14 dagen de tijd – aldus tot 12 juni 2020 om 24:00 uur – om schriftelijk vragen en suggesties in te dienen. In het verslag zijn de contactgegevens opgenomen van de geadresseerde. Deze inzendingen worden vertrouwelijk behandeld (niet geopenbaard of gepubliceerd); de adressant ontvangt binnen 4 weken na de sluitingstermijn – aldus uiterlijk op 10 juli 2020 om 24:00 uur – een reactie van de geadresseerde.

Binnen enkele weken na 10 juli 2020 maakt Rijkswaterstaat via TenderNed bekend of zij het voornemen om tot aanbesteding van de onderscheidenlijke sporen over te gaan zal uitvoeren.